

היום נלמד בעזרת ה':

פסחים דף סב

לדעת רב אשי: רבה סובר שהשוחט את הפסח על מנת לזרוק את הדם לשם ערל הקרבן כשר, לפי שהערל לא שייך כלל בקרבן פסח ולכן אין זה נחשב ל"שינוי בעלים" הפוסל בקרבן. (שינוי בעלים = השוחט את הפסח שלא לשם בעליו פסול). ורב חסדא סובר שהואיל והערל יכול להתחייב בקרבן פסח ע"י שימול, לכן הקרבן פסול מדין 'שינוי בעלים'.

קושיא: והרי רב חסדא סובר שלא אומרים 'הואיל', שהרי הוא סובר שהאופה ביום טוב לצורך יום חול לוקה לפי שלא אומרים 'הואיל' ויזדמנו לו אורחים (= התבאר לעיל בדף מו).

מחוסר מעשה: לגבי ערל הדבר תלוי במעשה - שהוא צריך לעשות ברית מילה, ואילו לגבי אורחים ביו"ט אין הדבר תלוי במעשה מצידו שהרי האורחים באים מעצמם.

תירוץ: רב חסדא סובר שאומרים 'הואיל' לחומרא (= שהקרבן פסח פסול מדין 'שינוי בעלים' כנ"ל) ולא לקולא (= שלא פוטרים ממלקות את האופה ביו"ט לצורך חול).

חוזרים לדון בסוגיא לעיל בדף הקודם:

למדנו לעיל בברייתא שלכאורה הערל שנמצא בין הנמנים על הפסח לא פוסל אותו, שהרי אם הוא שחט את הפסח רק לשם טמאים הוא פסול, אבל אם הוא שחטו 'למקצת טומאה' כלומר ששחטו לטמאים ולטהורים הקרבן כשר, וכמו כן יש לומר שאף השוחט 'למקצת ערלה' כלומר למולים ולערלים הקרבן כשר.

הגמרא מבררת: האם מדובר בטומאת 'גברי' כלומר שהאנשים המנויים על הקרבן טמאים, וכונת הברייתא 'מקצת טומאה' שאם מקצת מהאנשים המנויים על הפסח הם טהורים ומקצתם טמאים הקרבן לא פסול, וכמו כן אם מקצת מהאנשים המנויים על הפסח הם מולים ומקצתם ערלים הקרבן לא פסול. א"כ קשה - מדוע פשוט לתנא של הברייתא שהשוחט לטמאים וטהורים כשר אבל הוא מסתפק ומחפש הוכחה מה

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

הדין של השוחט למולים ולערלים, והרי במשנתנו לעיל למדנו שהשוחט לטמאים וטהורים או למולים ולערלים כשר?

אלא מה תאמר - שכוונת הברייתא בטומאת 'בשר' כלומר שהבשר של הפסח נטמא, ו'מקצת טומאה' הכוונה שאם נטמא אחד מאברי הפסח שורפים רק אותו ואת שאר הקרבן אוכלים.

דבר שפסולו אינו נוהג בכל הזבחים וכו': 'טומאת בשר' נוהגת בכל הזבחים, שאם הבשר של הקרבן טמא בעצמו אסור לאוכלו בכל סוגי הקרבנות. לעומת זאת טומאת 'גברי' (= אדם ערל או טמא) אינה נוהגת בכל הקרבנות, שרק בקרבן פסח ערל וטמא לא יכולים לשלוח את הקרבן ע"י מישהו אחר לבית המקדש שיקריב עבורם, אבל בשאר הקרבנות ערל וטמא משלחים את הקרבן ע"י אחרים להקריבם.

ואיבעית אימא וכו': בכל שאר סוגי הקרבנות, בין אם נטמא כל החֶלֶב של הקרבן ולא הבשר או שנטמא כל הבשר ולא החֶלֶב, הוא יכול לזרוק את הדם על המזבח. לעומת זאת בקרבן פסח אם הבשר נטמא אי אפשר לזרוק את הדם, לפי שעיקר מצוות קרבן פסח היא משום האכילה וכיוון שאינו יכול לאוכלו לא זורקים את הדם. הרי שטומאת 'בשר' של קרבן פסח שונה משאר הקרבנות.

דבר שלא הותר מכללו: ערל שאסור בקרבן פסח, ולא מצאנו שם אפשרות שהותר לו איסור זה. מדבר **שלא הותר מכללו:** מחשבת 'זמן' (= פיגול) שלא מצאנו שום קרבן שמותר לאוכלו לאחר זמנו.

טומאה הותרה מכללה וכו': בטומאת 'בשר' לא מצאנו שום אפשרות שמותר לאכול בשר קרבן טמא, אבל בטומאת 'גברי' מצאנו - שאם רוב הציבור טמאים מותר להם להביא קרבן פסח.

ואיבעית אימא וכו': מצאנו מקום אחד שמותר לאכול טומאת 'בשר' - שקרבן פסח הבא בטומאה (= רוב הציבור טמאים) מותר להם לאוכלו בטומאה (= שהוא נטמא במגעם), לפי שעיקר מצוות קרבן פסח היא משום האכילה, ואם התורה התירה להקריבו בטומאה בהכרח שמותר גם לאוכלו בטומאה.

קושיא על רב חסדא הסובר שאומרים 'הואיל':

הפסח שעברה שנתו: קרבן פסח כשר רק כשהוא בן שנתו הראשונה, לאחר מכן הוא נהיה קרבן שלמים. ולכן השוחט אותו לאחר שנה בערב פסח לשמו, הרי הוא כשוחט

(המשך בדף הבא ↓)

שלמים ('אחרים') לשם פסח בערב פסח: לדעת רבי אליעזר פסול, כי כל קרבן שנשחט לשם פסח בזמן פסח פסול. לדעת רבי יהושע כשר, כי כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים.

מלשון הברייתא מדויק שכל הסיבה שלדעת רבי אליעזר השוחט שלמים לשם פסח פסול - דווקא ששחטו בערב פסח, אבל אם ישחוט אותו בשאר ימות השנה כשר. אך מדוע לא נאמר 'הואיל' ואם ישחטו אותו בערב פסח הוא פסול - גם בשאר ימות השנה הוא פסול?

שאני התם: הפסוק המלמד את הפסול בפסח שלא לשמו, משווה את הפסח שפסול אם יקרב לשם אחרים - לקרבנות האחרים שפסולים אם יקרבו לשם פסח, ומכאן שדווקא בערב פסח (שהרי הוא פסול אם נשחט לשם אחרים דווקא בזמנו).

רבי שמלאי: רצה ללמוד את הברייתות של מדרשי 'ספר יוחסין' הלא הוא ספר דברי הימים, מרבי יוחנן בזמן קצר מאד, רבי יוחנן דחה אותו. כשפנה רבי שמלאי ללכת הוא שאל את רבי יוחנן: מה ההבדל בין פסח שנשחט 'לשמו ושלא לשמו' שפסול, לפסח שנשחט 'לאוכליו ושלא לאוכליו' שכשר (כמובא במשנתנו)?

רבי יוחנן תירץ שחמורה מחשבת שלא לשמו בארבעה הבדלים:

א. **פסולו בגופו** - מחשבת שלא לשמו היא על גוף הקרבן, שלא כמחשבת שלא לאוכליו. ב. **אי אפשר לברר איסורו** - מחשבת שלא לשמו אי אפשר לברר איזה חלק בקרבן הוא לשמו ואיזה חלק שלא לשמו, שלא כמחשבת שלא לאוכליו שאפשר לברר ולחלק את הבשר לשני חלקים, אחד לאכליו ואחד שלא לאוכליו. ג. **ישנו בארבע עבודות** - מחשבת שלא לשמו פוסלת בכל אחת מארבע עבודות, שלא כמחשבת שלא לאוכליו שישנה רק בזריקה. ד. **ישנו בציבור כביחיד** - מחשבת שלא לשמו ישנה גם בקרבן ציבור, שלא כמחשבת שלא לאוכליו שאינה שייכת לקרבן ציבור (כיון שהיא פוסלת רק בפסח).

רב **אשי אמר:** אין ארבעה הבדלים אלא רק שלושה, כי ההבדל הראשון והשני אחד הם. מחשבת שלא לשמו אינה פסול בגופו (שהרי גם היא רק במחשבה בלבד), אלא רק בגלל שאי אפשר לברר איסורו וכולו פסול - נחשב הדבר כפסול בגופו.